

**213 SAYILI VERGİ USUL
KANUNU, 193 SAYILI GELİR
VERGİSİ KANUNU,
5422 SAYILI KURUMLAR
VERGİSİ KANUNU, 488 SAYILI
DAMGA VERGİSİ KANUNU İLE
492 SAYILI HARÇLAR
KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN**

Kanun No : 3689

Kabul Tarihi: 15.12.1990

(20 Aralık 1990 gün ve 20731 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

**GEREKÇESİ
KANUN TASARISI
VE KOMİSYON
RAPORLARI**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
213 SAYILI VERGİ USUL KANUNU, 193 SAYILI GELİR VERGİSİ
KANUNU, 5422 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNU,
488 SAYILI DAMGA VERGİSİ KANUNU İLE 492 SAYILI
HARÇLAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TASARISI VE PLAN VE
BÜTÇE KOMİSYONU RAPORU (1/765)

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : K.K.Gn. Md. 07/101-30/06290

26.11.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar kurulunca 22.11.1990 tarihinde kararlaştırılan "213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu ile 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Yıldırım Akbulut
Başbakan

GENEL GEREKÇE

İzlenen ekonomik ve sosyal politikalar doğrultusunda son yıllarda vergi kanunlarında önemli değişiklikler yapılmış ve vergi kanunlarının bu politikaları izler bir yapıya kavuşturulması sağlanmaya çalışılmıştır.

Bu tasarı ile, izlenen ekonomik politikaların kavranması için vergi kanunlarında yer alan bazı maktu had ve miktarların artırılması konusunda mevcut yetkilerin güncelleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca, tasarı ile uygulamadan doğan bazı problemlerin çözümlenmesi için bazı vergi kanunlarında teknik düzenlemeler yapılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ile İlgili Değişikliklerin Gerekçesi

Madde 1. - Vergi Usul Kanununda yer alan "vergi dairesi" ile ilgili 4 üncü maddenin 2 nci fıkrası hükmü, yeniden düzenlenerek günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilir hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Özellikle vergi dairelerinin yetki alanı konusunda bir kısmı aşağıda sıralanan sorunlarla karşılaşmaktadır:

- Vergi dairesinin yetki alanı ile hizmet binası başka başka ilçeler sınırları içinde kalmaktadır.

- Vergi dairesinin yetki alanı özellikle büyük şehir belediyelerinin bulunduğu yerlerde birden fazla ilçe sınırlarını kapsamaktadır.

- Vergi dairesi personelinin hangi ilçe kaymakamlığına bağlı olacağı ve disiplin, soruşturma, özlük işlemleri, sicil işlemleri ile konuların nasıl çözümleneceği hususunda ciddi uygulama farklılıkları ve tereddütler bulunmaktadır.

- Fiilen bölge düzeyinde faaliyetlerini yürüten bölge bilgi işlem merkezlerinin yazışma ve merkez ile ilgili işlemlerinde uygulamada çeşitli sorunlarla karşılaşmakta dır.

- Diğer taraftan ekonomik gelişmelere paralel olarak belli bir konuda faaliyet gösteren mükelleflerin tek elden izlenmesi ve iş ve işlemlerin kolaylaştırılması imkânı bulunmamaktadır.

Yukarıda sıralanan sorunların giderilmesi ve vergi dairesi iş ve işlemlerinde günümüzün ihtiyaçlarına uygun düzenlemeler yapılması amacıyla kanunî değişikliklere gidilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Gerçekten ekonomik gelişmelere paralel olarak belli konularda faaliyet gösteren mükelleflerin, kanunî ve iş merkezinin bulunduğu yer vergi dairesi ile sınırlı olmaksızın, Türkiye genelinde bir vergi dairesinde toplanması büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Mesela, Türkiye'de bulunan tüm motorlu araçlar bir tek vergi dairesinden izlenebilecektir. Aynı şekilde ihracat yapan mükelleflerin işlemlerinde kolaylık ve sürat sağlamak, vergi uygulamasında ortaya çıkan sorunları çözmek mümkün olabilecektir.

Diğer taraftan, vergi dairelerine bağlı şubelerin kurulması ile; hem mükellefler daha etkin bir şekilde izlenecek, onlara daha iyi hizmet verilebilecek ve hem de vergi dairesi işlemlerinde kolaylık sağlanacaktır.

Madde 2. - Bakanlar Kurulunun kullandığı yetkilerle artırılabilen ve Vergi Usul Kanununda yer alan maktu hadler ile asgarî ve azamî miktarları belirtilmiş para ile ödenecek ceza miktarları, Vergi Usul Kanunun mükerrer 414 üncü maddesinin (b) bendinde yapılan değişiklikle ekonomideki gelişmelere ve gelişmelere paralel olarak artırılmaktadır.

Yapılan yeni düzenleme ile madde metnindeki "...on katına..." ifadesi "...elli katına..." "...iki katına kadar..." ifadesi de "...dört katına kadar..." şeklinde değiştirilmektedir.

Madde 3. - Bu madde ile Vergi Usul Kanununa Geçici 17 nci madde eklenmiştir.

3418 sayılı Kanunun 38 inci maddesiyle oluşturulan Gelir İdaresini Geliştirme Fonundan; yürürlüğe girdiği günden bu güne kadar geçen zaman içinde Gelir İdaresinin hızla otomasyona geçirilmesi, hizmet binalarının daha elverişli ve modern yapıya kavuşturulması, yeni binalar satın alınması, vergi dairelerinin taşıt, araç, gereç yönünden yeni imkânlarla kavuşturulması gibi önemli yatırımlar yapılmıştır.

Öte yandan Gelir İdaresinde nitelikli elemanların istihdam edilmesi, yetişmiş personelin Gelir İdaresinden ayrılmasının önüne geçilmesi için de Fonun sınırlı olan kaynakları kullanılmaya çalışılmıştır. Ancak, Fonun kaynaklarının sınırlı olması nedeniyle, gerek yapılan yatırımlarda gerekse personelin durumunun iyileştirilmesine yönelik harcamalarda arzu edilen seviyeye ulaşılamamıştır. Yapılan değişiklikle 15 yıllık bir dönem

içinde Gelir İdaresinin yatırımlarını süratle tamamlaması amaçlanmış ve bunun için gerekli malî imkân Fon kaynakları artırılarak sağlanmaya çalışılmıştır.

Böylece etkin bir vergileme ortamı sağlanacak ve ayrıca mükelleflere daha iyi hizmet sunma imkânı doğacaktır.

Bu maddeye eklenen diğer bir fıkra ile de, Fonun kaynaklarının azaltılmasının önlenmesi amacıyla Fondan kesinti yapılmayacağı ve diğer fonlara pay verilmeyeceği ile bu Fondan yapılan ücret ve ücret benzeri ödemelerin damga vergisi hariç olmak üzere her türlü vergi, resim ve harçtan müstesna olduğu hükme bağlanmaktadır.

İKİNCİ BOLUM 193 Sayılı Gelir Vergisi

Kanunu ile İlgili Değişikliklerin Gerekçesi

Madde 4. - Gelir Vergisi Kanununun 46 ncı maddesinde yer alan götürü usulde vergilendirilen mükelleflerin yıllık vergilerinin hesaplanmasında esas alınan safî kazanç tutarları, 16 yaşından büyük ve sanayi kesiminde çalışan işçilere o yılın başında ödenen asgarî ücretin yıllık brüt tutarının esas alınması suretiyle ve asgarî ücretin belirli yüzdeleri olarak tespit edilmektedir. Böylece götürü ticaret ve serbest meslek erbabının safî kazançlarının tespitinde asgarî ücret esas alınarak; sermayeden çok şahsî mesaisini kullanan bu kimseler ile ücretliler arasında sosyal dengenin kurulması amaçlanmaktadır. Asgarî ücrette yapılacak değişiklikler doğrultusunda götürü kazanç tutarları da otomatik olarak ayarlanmış olmaktadır.

Maddeye eklenen bir fıkra ile de yukarıda belirtilen safî kazanç tutarlarının; büyükşehir belediyeleri içinde faaliyette bulunan mükellefler için %25 oranında artırılarak ve kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükellefler için ise Kanunda belirlenen oranlarda indirilerek uygulanması esası getirilmektedir.

Madde 5. - Gelir Vergisi Kanunun 46 ncı maddesinde yazılı safî kazanç tutarları bu Kanunla arttırılmış bulunmaktadır. Bu arttırmaya paralel olarak 48 inci maddede yazılı alış, satış ve hâsılât hadleri de önemli ölçüde artırılarak yeniden düzenlenmektedir.

Ayrıca, maddeye eklenen 10 numaralı bent ile de özel şart gösterilmeyen işler için 48 inci maddenin 1, 2 ve 8 numaralı bentlerinde yer alan alış, satış ve hasılat haddinin dikkate alınması öngörülmektedir.

Madde 6. - Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 123 üncü maddesi ile Bakanlar Kuruluna, Kanundaki bazı maktu had ve miktarların artırılması konusunda verilen yetkiler bugüne kadar büyük ölçüde kullanılmış bulunmaktadır. Yapılan düzenleme ile Bakanlar Kuruluna verilen yetkilerin sınırları genişletilmekte ve diğer bazı maktu had ve miktarların da artırılabilmesine imkân tanınmaktadır.

Ayrıca, Bakanlar Kurulu artırım yetkisini kullanmadığı takdirde; özel indirim tutarlarının, küçük çiftçi muaflığı ve çiftçilerde defter tutmaya ilişkin hadler ile temel ve hayat standardı gösterge tutarlarının Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında otomatik olarak artırılarak, ertesi yılda bu had ve tutarların uygulanmasına imkân sağlanmaktadır.

Bu uygulama, Bakanlar Kuruluna tanınan yetkiyi sınırları aşılmış olsa dahi devam edecektir.

Madde 7. - Gelir Vergisi Kanununa eklenen bir geçici madde ile bu Kanunla belirlenen safî kazanç tutarlarının yeni takdir işlemleri yapılmaya kadar ne şekilde uygulanacağı belirlenmekte, ayrıca 31.12.1990 tarihi itibarıyla bu Kanunla belirlenen 48 inci maddedeki alış, satış ve hasılat hadlerini aşmayanların götürü usulde vergilendirmeye devam olunacakları hususu düzenlenmektedir.

Gelir Vergisi Kanununa eklenen diğer bir geçici madde ile de hayat standardı esaslı yeniden düzenlenmektedir. Yapılan düzenleme ile hayat standardı temel gösterge tutarları, 16 yaşından büyük ve sanayi kesiminde çalışan işçilere ait asgari ücretin yıllık brüt tutarının katlan şeklinde yeniden belirlenmektedir. Ayrıca, kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyet gösteren mükelleflerin daha az bir vergi yükü ile muhatap olmalarına imkân sağlanmakta ve mükelleflerin emekli aylıklarının hayat standardı esasına göre vergilemede izah nedeni gelir olmasına imkân verilmektedir.

Öte Yandan, bu maddenin yeniden düzenlenmesinde, Anayasa Mahkemesinin bu konuda verdiği karar göz önünde bulundurularak, her bir yıl için uygulanacak temel ve hayat standardı gösterge tutarlarının Bakanlar Kurulunca artırılmasında bir önceki yılda uygulanan tutarın bir katını aşmaması esaslı getirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 5422 Sayılı Kurumlar

Vergisi Kanunu ile İlgili Değişikliğin Gerekçesi

Madde 8. - Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununa bir geçici madde eklenerek; 1984 yılından beri uygulanan ve kurumların mali bünyelerinin güçlendirilmesinde önemli yararı görülen düzenlemenin 1992 yılı sonuna kadar sürdürülmesi amaçlanmaktadır.

Tam mükellefiyete tabi kurumların, iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin 1990,1991 ve 1992 yıllarında nakit karşılığı satışından doğan kazançların tamamının, satışın yapıldığı yılda kurumun sermayesine ilave edilmesi halinde, sermayeye eklenen bu kazançlar kurumlar vergisinden istisna edilecektir. Ancak, anonim şirketlerin bu şekilde yapacakları sermaye artışı nedeniyle çıkaracakları hisse senetlerinin nama yazılı olması ve satışın yapıldığı tarihi takip eden en geç altı ay içinde borsaya kote ettirilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, gayrimenkul veya iştirak hisselerinin vadeli satışı halinde, her yıl ödenmiş sermayeye dönüştürülen kısım kadar istisnadan yararlanılacaktır. 1992 yılından sonra yapılacak tahsilatlar, sermayeye ilave edilmiş olsa dahi, bu istisna hükmü uygulanmayacaktır.

Gayrimenkul veya menkul kıymet ticareti ile uğraşan kurumların bu amaçla ellerinde bulundurdukları değerlerin satışından elde edilen kazançlara istisna uygulanmayacaktır.

Ancak, gayrimenkul veya iştirak hisselerinin satışından elde edilen ve sermayeye eklenen kazançların, beş yıl içinde herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya bir başka bağlı değer olan gayrimenkul veya iştirak hissesine tahsis edilmesi halinde bu kazançlar, o yılın kazancı olarak vergilendirilecektir.

Kooperatiflerin bu istisnadan yararlanabilmeleri için elde ettikleri bu tür kazançları anasözlemelerinde yer alan ana amaçlarının gerçekleştirilmesi için kullanmaları şarttır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 488 Sayılı Damga

Vergisi Kanunu ile İlgili Değişikliğin Gerekçesi

Madde 9. - 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun Mükerrer 30 uncu maddesi ile Kanuna bağlı (I) sayılı tabloda yer alan maktu vergi miktarları ile maktu ve nispî vergilerin asgarî ve azamî hadlerini belirleyen miktarları yirmi katına kadar artırma konusunda Bakanlar Kuruluna yetki tanınmıştır.

Bu yetki bu güne kadar yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararıyla tabloda yer alan bazı kâğıtlar bakımından tamamen kullanılmış bulunmaktadır.

Bakanlar Kuruluna günümüzün gelişen şartlarına paralel olarak yeniden artırım yetkisi verilebilmesi için maddede değişiklik yapılmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM 492 Sayılı Harçlar

Kanunu ile İlgili Değişikliklerin Gerekçesi

Madde 10. - Motorlu kara taşıtlarının noterliklerde yapılan satış işlemlerinde alım-satım değerlerinin gerçek değerlerinin altında gösterildiği yaygın olarak gözlenmektedir. Bu durumun da, alım-satım bedeli üzerinden nispî olarak tahsil edilen harç gelirlerinde önemli kayıplara neden olduğu bilinmektedir.

492 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde bu kabil işlemlerde değer gösterme mecburiyeti getirilmiş olmakla birlikte, değer ne olacağı konusunda Kanunda herhangi bir hüküm düzenlenmemiştir.

Öte yandan, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğince kasko değerlerine esas olmak üzere taşıtların; markası, cinsi, tipi ve model yılı itibariyle listeler düzenlenmekte ve bu listelerde taşıtların değerleri yer almaktadır. Bu değerlerin, taşıtların raîç bedellerine en yakın değerler olduğu bilinmektedir.

Bu bakımdan, söz konusu listelerde yer alan değerlerin, alım-satımda harcın asgarî matrahı olarak esas alınması öngörülmüştür.

Diğer taraftan, bu madde ile listede yer almayan taşıtların harç matrahının ne şekilde tayin edileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde II . - 492 Sayılı Kanuna 3239 sayılı Kanunla eklenen Mükerrer 138 inci madde ile Kanuna ekli tarifelerde yer alan maktu harçlar ile maktu ve nispî harçların asgarî ve azamî miktarlarını belirleyen hadleri yirmi katına kadar artırmaya ve Kanunda yazılı had ve miktarlardan az, bu had ve miktarların yirmi katından çok olmamak kaydıyla yeni had ve miktarlar tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Bu yetki, bugüne kadar yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile Kanuna ekli bazı tarifelerde yer alan miktarlar bakımından tamamen kullanılmıştır.

Bu nedenle günümüzün gelişen şartlarına paralel olarak Bakanlar Kuruluna yeniden artırım yetkisi verilebilmesi için maddede değişiklik yapılmaktadır.

ALTINCI BÖLÜM Diğer

Hükümlerin Gerekçesi

Kaldırılan Hükümlerin Gerekçesi

Madde 12. - Bu Kanun Tasarısının 5 inci maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun götürü vergilendirmede özel şartları düzenleyen 48 inci maddesine bir fıkra eklenmek suretiyle özel şart gösterilmeyen işleri yapanlar için de alış, satış ve hâsılat haddi düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye paralel olarak Kanunun 49 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Ayrıca, götürü safî kazanç tutarları bu Tasan ile asgari ücrete bağlandığı ve safî kazanç tutarlarında yapılan artışlarla ilgili düzenleme Gelir Vergisi Kanununun 46 ncı maddesinde yapıldığı için, Vergi Usul Kanununun 40 inci maddesinin 4 numaralı bendi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 13. - Yürürlük maddesidir.

Madde 14. - Yürütme maddesidir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU RAPORU

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/765

Karar No. : 146

12.12.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanıp, Bakanlar Kurulunca 26.11.1990 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte Komisyonumuza havale edilen "213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu ile 492 sayılı Harçlar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 29.11.1990 ve 11.12.1990 tarihlerinde yaptığı 35 ve 26 ncı Birleşimlerde Maliye ve Gümrük Bakanının başkanlığında Maliye ve Gümrük Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla görüşülmüştür.

Tasarı ile, vergi kanunlarında yer alan bazı maktu had ve miktarların artırılması konusunda mevcut yetkiler güncelleştirilmekte ve uygulamadan doğan bazı problemlerin çözülmesi için bazı vergi kanunlarında teknik düzenlemeler yapılmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde, tasarı ile;

- Vergi yükünün çok yükseltildiği, bu durumun adaletsiz bir vergi uygulamasına sebebiyet verdiği,
 - İstisnâ hallerde kullanılması gereken yetkilerin kalıcı hale getirildiği,
 - Kanunla konulması gereken vergileme yetkisinin bir kısmının Bakanlar Kuruluna devredildiği,
 - Hayat standardını asgarî ücrete bağlamanın sakıncalı olduğu,
 - Türk ekonomisine ve mükelleflere büyük yükler getireceği,
 - Götürü vergilerde asgarî kazanç sisteminin getirildiği, bunun yerine belirli bir takım objektif kıstasların tespit edilmesi gerektiği, götürü usulde verginin limitlerinin çok az artırıldığı,
 - Gelir İdaresini Geliştirme Fonunun gelirlerinden Genel Bütçeye pay ^vrılmasının ayrıcalıklı ve bütçe gelirlerini azaltması bakımından sakıncalı olacağı,
 - Vergi Kanunlarında değişikliği gerektiren hususların tespit edilerek günün ekonomik şartlarına ve geleceğe yönelik kalıcı düzenlemelerin getirilmesi gerektiği,
- Gibi görüş ve eleştirilerin yanı sıra;
- Bu tasarının bütçeye belli ölçüde imkân sağlamak amacı taşımadığı, vatandaşa rahatlık getirecek bir tasarı olduğu, global olarak neticenin değişmediği, yapılan düzenlemeler ile vergi adaletinin sağlanmış olacağı,
 - Hayat standardının günün ekonomik şartların altında kaldığı, yeniden düzenlenmediği takdirde 1985 yılında tespit edilen hadlerin geçerli olacağı, tasarı kanunlaşmadığı takdirde götürü usuldeki mükellefin büyük bir bölümünün gerçek usule geçeceği,
 - Birçok muafiyet ve istisna ile Gelir Vergisi tarifesinin dilimlerinin artırıldığı, bu suretle düşük gelir gruplarının daha düşük miktarda vergi ödemelerine imkân sağladığı, bu nedenlerle mükelleflerin lehine olduğu,

- Daha önce Bakanlar Kuruluna verilen yetkilerin bir çoğunun sona erdiği, hadlerin artık yetki ile artırılmaz hale geldiği,

- Tasarının bir vergi paketi olmadığı; yıpranan bazı hadlerin günün şartlarına göre ayarlanması gerektiği, bu hadlerin genelde herkesin kabul edebileceği esaslara oturduğu, maktu limitlerin asgarî ücrete endeksli olarak getirildiği, bunun toplunda pek çok tartışmayı bir ölçüde azaltacağı ve daha objektif bir kriter olacağı,

- Bakanlar Kuruluna verilen yetkilerin çoğunun kaldırıldığı, gibi, olumlu görüşler ve cevaplar da dile getirilmiştir.

Ayrıca, Vergi Kanunlarının her ülkede sık sık değiştiği, kapsamlı bir vergi tasarısının 1991 yılının ilk aylarında Yüce Meclisin huzuruna getirilebilmesi için çalışmaların yapıldığı ifade edilmiştir.

Yapılan bu görüşmeleri takiben tasan ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

- Tasarının 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 4 üncü maddesinin 2 nci fıkrasını değiştiren Çerçeve 1 inci maddesinde yer alan "... vergi dairelerinin yetki alanı ile..." ibaresini takiben, yetki kullanım sınırlarının açıklığa kavuşturulmasını sağlamak amacıyla "... vergi türleri, meslek ve iş grupları itibariyle..." ibaresi eklendiğinden, madde bu değişiklikle kabul edilmiş,

- Aynı Kanuna 3239 sayılı Kanunun 35 inci maddesiyle eklenen mükerrer 414 üncü maddenin (b) bendinde yer alan "... on katına..." ve "... iki katına kadar..." ifadelerini "elli katına..." ve "... dört katına kadar..." şeklinde değiştiren Çerçeve 2 nci madde, mevcut kanundaki yetki yeterli görüldüğünden, tasarı metninden çıkarılmış,

- Anılan Kanuna Çerçeve 3 üncü madde ile eklenen Geçici 17 nci maddenin 2 nci fıkrası, gerektiğinde diğer fonlardan kesinti yapılması mümkün olduğu halde, anılan fondan hiç bir kesintinin yapılamaması ayrıcalık getireceği ve fondan personele yapılacak ödemelerden vergi kesilmemesinin vergi sistemini bozacağı görüşüyle metinden çıkarılmış ve bu nedenle 1 inci fıkranın numarası kaldırılmak suretiyle madde yeniden düzenlenerek çerçeve 2 nci madde olarak kabul edilmiş,

- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 46 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarını değiştiren ve maddenin sonuna yeni fıkralar ekleyen Çerçeve 4 üncü madde, götürü usulde vergilendirilen mükelleflerin safi kazanç tutarlarının tespitinde, asgarî ücrete bağlı oranların mükellefler lehine azaltılması, büyükşehir belediye sınırları içinde farklı tutarlarının uygulanmasına ilişkin hükmün de yine mükellefler lehine metinden çıkarılması, götürü usulde vergilendirilen mükelleflerin safi kazançlarının tespitinde esas alınan "asgarî ücret" tanımına açıklık getirilmesi ve götürü safi kazançların hesaplanmasında, 10 000 liraya kadar olan tutarların atılarak, rakamların mükellefler lehine düzenlenmesi ayrıca Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının 91/2 numaralı tebliği ile belirlenen "öncelikli normal yöreler"i de madde kapsamına almak amacıyla yeniden düzenlenerek Çerçeve 3 üncü madde olarak kabul edilmiş,

- Aynı Kanunun 2547 sayılı Kanunla değişik 48 inci maddesinin 1 inci fıkrasının 1-9 numaralı bentlerinde yer alan, yıllık alış-satış ve hâsılat hadlerini değiştiren ve bu fıkra 10 numaralı bent ekleyen Çerçeve 5 inci maddesi, bu Kanunun 46 nci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak götürü usule tabi mükelleflere ait yıllık alış satış ve hâsılat hadleri yeniden tespit edilmek suretiyle değiştirilmiş ve yine paralelliği sağlamak amacıyla maddeye iki yeni fıkra ilave edilerek Çerçeve 4 üncü madde olarak kabul edilmiş,

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 3239 sayılı Kanunla değişik 103 üncü maddesinin Gelir Vergisi tarifesine ilişkin birinci fıkrasını düşük gelir gruplarının ve özellikle ücretlilerin daha düşük miktarda gelir vergisi ödemelerine imkân sağlayacak şekilde değiştiren ve tarifenin vergi oranlarında değişiklik yapmaya ilişkin Bakanlar Kuruluna yetki veren ikinci fıkrasını madde metninden çıkaran yeni bir metin tasarıya Çerçeve 5 inci madde olarak ilave edilmiş,

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 3239 sayılı Kanunla eklenen mükerrer 123 üncü maddesini değiştiren Çerçeve 6 ncı madde, tasarının diğer maddelerinde yapılan değişikliklere paralel olarak ve Bakanlar Kuruluna verilen yetkiler daraltılacak şekilde yeniden düzenlenmiş,

- Çerçeve 7 nci madde ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenen Geçici 34 üncü madde aynen kabul edilmiş, 10 yıllık bir süre için hayat standardı esasını düzenleyen Geçici 35 inci maddenin 2 nci fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklik ile hayat standardı temel gösterge tutarı, asgarî ücretin katları şeklinde yeniden düzenlenmiş ve serbest meslek erbabı, temel gösterge uygulaması bakımından birinci sınıf tacirler ayrılarak bunlar için ayrı bir gösterge tayin edilmiş, (c) bendinde yapılan değişiklik ile de ortaklıklarda ve şirketlerde, hayat standardı temel gösterge tutarları her bir ortak için adil bir yapıya kavuşturulmuş ve ayrıca, hayat standardı temel ve ilave gösterge tutarlarının artırımı ile ilgili 5 inci fıkra hükmü Bakanlar Kurulu yetkisi yerine objektif kriterlere bağlanacak şekilde değiştirilmiş, maddeye yeni eklenen Geçici 36 ncı madde ile Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinde yer alan ve genellikle istisna ve muafiyet ve vergileme ile maktu had ve miktarları mükellefler lehine ve günün şartlarına göre artırılmış, Geçici 37 nci madde ile de kalkınmada öncelikli yörelerde çalışan ücretlilerin, 10 yıllık bir süre için daha düşük vergi ödemelerini sağlamak amacıyla, bu yörelerde çalışan ücretlilerin ücretlerine uygulanmak üzere yeni vergi tarifeleri düzenlenmiş, kalkınmada 1 inci derecede öncelikli yörelerde çalışan ücretliler için düzenlenen taife ile vergi oranları %20 ve %30'a indirilmiş, kalkınmada 2 nci derecede öncelikli yöreler için de bu oranlar %20 ile %40 arasında yeniden düzenlenmiş,

- Çerçeve 8 inci madde ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen Geçici 18 inci madde aynen kabul edilmiş, ayrıca maddeye, "1.1.1991-31.12.2000 tarihleri arasında, münhasıran kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyet gösteren ve kanunî iş merkezleri bu yörelerde bulunan ayni tüzel kişiliğe sahip imalatçı kurumların, bu faaliyetlerinden elde edecekleri kazançları, kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde %20, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde ise %30, oranında Kurumlar Vergisine tabi tutulur." hükümlerini ihtiva eden yeni Geçici 19 uncu madde ilave edilmiş,

- 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa 3239 sayılı Kanunla eklenen ve 3505 sayılı Kanunla değişik mükerrer 30 uncu maddesinin 1 inci fıkrasını değiştiren Çerçeve 9 uncu maddesi, 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (I) sayılı tabloda yer alan maktu vergilerin, Bakanlar Kurulunca belirlenen miktarlar ile bu miktarların 1990 yılı için tespit olunan yeniden değerlendirme oranı ile çarpılmak suretiyle bulunacak tutarların toplamı kadar artırılması, buna göre, önceki yılda uygulanan maktu vergilerin, o yıl için tespit olunan yeniden değerlendirme oranında artırılması, ayrıca hesaplanan vergi miktarlarının da 100 lira kesirlerinin nazara alınmaması hükümleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiş,

- 492 sayılı Harçlar Kanununun 43 üncü maddesinin sonuna bir fıkra ekleyen Çerçeve 10 uncu madde aynen kabul edilmiş,

- Aynı Kanuna 3239 sayılı Kanunla eklenen, 3418 ve 3505 sayılı Kanunlarla de-
ğişik mükerrer 138 inci maddesindeki had ve miktarları artıran Çerçeve 11 inci madde,
Harçlar Kanununa bağlı tarifelerde yer alan maktu harçların, Bakanlar Kurulunca belir-
lenen miktarlar ile 1990 yılı için tespit olunan yeniden değerlendirme oranı ile çarpılmak su-
retiyle bulunacak tutarların toplamı kadar artırılması ve buna göre önceki yılda uygula-
nan maktu vergilerin, o yıl için tespit olunan yeniden değerlendirme oranında artırılması, ay-
rıca hesaplanan harç miktarlarında 100 lira kesirlerinin nazara alınmaması hükümleri
doğrultusunda yeniden düzenlenmiş,

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 49 uncu maddesi ile 213 sayılı Vergi Usul
Kanunun 40 inci maddesinin 4 numaralı bendini yürürlükten kaldıran 12 nci madde ay-
nen kabul edilmiş,

- Vergi dairelerinde birikmiş takipteki dosyalarla, itilaflı dosyaların tasfiyesi,
borçları birikmiş mükelleflere vergi asıllarını ödemede kolaylık sağlanması amacıyla ta-
san y a 13 üncü maddeden önce gelmek üzere yeni bir metin Geçici Madde 1 olarak ila-
ve edilmiş,

- Yürürlüğe ilişkin 13 üncü maddesi daha önceki maddelerde yapılan değişiklik-
ler nedeniyle yeniden düzenlenmiş,

- Yürütmeye ilişkin 14 üncü maddesi ise aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuz ayrıca, tasarının, 1991 Yılı Bütçe Kanununun Genel Kurul gö-
rüşmelerinin tamamlanmasından önce kanunlaşmasını teminen, İçtüzüğün 53 üncü mad-
desinin 2 nci fıkrası uyarınca, Genel Kurulda öncelikle görüşülmesini istemeyi kararlaş-
tırmıştır.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan

Başkanvekili

Sözcü

KARŞI OY YAZISI

Vergi Kanunlarında değişiklik yapılmasına ilişkin kanun tasarısının Komisyonu-
muzdaki müzakereleri sırasında izlenen yolun ciddiyetle bağdaşması olanaksızdır.

Yasa tasarısı, önergelerle hemen hemen tümüyle değiştirilmiştir.

Bu değiştirme önergeleri tasarının tümünü değiştirdiği için 48 saat önce verilmesi
gerekirken muhalefet milletvekillerine, görüşmeler sırasında verilmiştir. Üzerinde in-
celeme yapmak ve uzmanlarla tartışabilmek için zaman verilmemiştir.

Altkomisyon kurularak ciddi bir çalışma yapılması yolundaki önergemizin redde-
dilmesi suretiyle kanun oldu bittiye getirilerek Komisyondan geçirilmiştir.

Bu nedenlerle, Kanun Tasarısının maddelerine geçilmesi aşamasında aleyhte oy
kullanarak Komisyon toplantısından ayrılmış bulunuyoruz.

Ali Topuz

İstanbul

Enis Tütüncü

Dirgen Keleş

İzmir

H. Ziya Postacı

Tekirdağ

Emi Cingör

İzmir

Cemal Seymen

Nevşehir

Aydın

Erdal Kalkan

Edirne

MUHALEFET ŞERHİ

Vergileme yetkisi, parlamentoların temel ve devredilemez yetkilerinin başında yer alır. Vergi kanunlarında yapılan bu değişikliklerle, Parlamentonun bu aslî yetkisi hükümete devredilmiş olmaktadır. Bakanlar Kuruluna vergileri 50 katına kadar artırma yetkisinin verilmesi, halkın uzunca bir süre kendi iradesiyle kendisine vergilendiremeyeceği sonucunu yaratmaktadır. Böyle bir yetki devri, millî iradenin ve onun temsilcilerinin "vergi koyma hakkı"nı gasp etmekten başka bir anlam taşımaz. Ayrıca, böyle bir yetkiyi devralan hükümetin, enflasyonu kontrol edebileceğine dönük iddialarının hiçbir inandırıcılığı kalmaz.

Yapılan değişiklikler, ülkemizde son derece adaletsiz hale gelmiş olan vergi yükü dağılımını daha da kötüleştirecektir. Vergi kaçırma imkânı olmayan kesimlerin vergi yükü ve vergi baskısı daha da ağırlaşacaktır. Hayat standardının asgarî ücrete bağlanması, ne iktisadî, ne malî ve ne de siyasî açıdan savunulabilir. Çok daha objektif ve rasyonel ölçüler bulmak mümkün iken asgarî ücretin esas alınmasını modern maliyecilik ve vergicilik anlayışı ile bağdaştırmak mümkün değildir.

Hükümet tasarısı olarak Komisyona gelen metnin hemen hemen tamamının önergelerle değiştirilerek kanun teklifi haline dönüştürüldüğü görülmüştür. Bu ölçüde büyük değişikliği incelemek için komisyon üyelerine yeterli zaman verilmemiştir. Çok ciddi çalışmalar gerektiren Vergi Kanunlarındaki değişiklikler, gerçek anlamda bir "gece yarısı kanunu" olarak alelacele hazırlanan önergelerle gerçekleştirilmek istenmiştir.

Komisyonunun bu tür çalışma tarzını ve anlayışını benimsemediğim ve yapılan değişikliklerin halkımızın ve ülkemizin yararına olmadığına inandığım için tümü üzerinde yapılan müzakerelere katıldıktan ve düşüncelerimi komisyonda ifade ettikten sonra oturumu terkettim.

Tevfik Ertüzün
Zonguldak

MUHALEFET ŞERHİ

Bütün maddeleri, Plan ve Bütçe Komisyonunun İktidar Kanadına mensup milletvekillerinin önceden hazırladıktan önergelerle değiştirilen kanun metnini, Hükümet Tasarısı olarak kabul etmek mümkün değildir. Olsa olsa bir kanun teklifi olabilir.

Metnin yeni malî külfet getiren vergi adaletini bozan hükümlerine karşıyız.

A. Aykon Doğan
İsparta

Alâettin Kurt
Kocaeli

Mahmut Öztürk
Niğde

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN
213 SAYILI VERGİ USUL KANUNU, 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU,
5422 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNU, 488 SAYILI DAMGA
VERGİSİ KANUNU İLE 492 SAYILI HARÇLAR KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM 213 Sayılı Vergi

Usul Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 1. -4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Mükelleflerin, vergi uygulaması bakımından hangi vergi dairesine bağlı oldukları vergi kanunları ile belirlenir. Ancak, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, gerekli gördüğü hallerde, mükelleflerin işyeri ve ikametgah adresleri ile il ve ilçelerin idari sınırlarına bağlı kalmaksızın vergi daireleri ve bölge bilgi işlem merkezleri kurmaya, vergi dairelerine bağlı şubeler açmaya ve vergi dairelerinin yetki alanı ile mükelleflerin bağlı olacakları vergi dairesini belirlemeye yetkilidir."

MADDE 2. - 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa 3239 sayılı Kanunun 35 inci maddesiyle eklenen mükerrer 414 üncü maddesinin (b) bendinde yer alan "...on katına,..." ifadesi "...elli katına,..." şeklinde, "...iki katına kadar..." ifadesi de "dört katına kadar..." şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3. - 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Kanununa aşağıdaki Geçici madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 17. - 1.1.1991 tarihinde geçerli olmak üzere 15 yıl süre ile;

1. Bu Kanuna, 3418 sayılı Kanunun 32 nci maddesiyle eklenen ek 13 üncü maddenin 2 numaralı fıkrasında yer alan %0 5 oranlan % 1 olarak; 4 numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan %30 oranı, vergi incelemesine yetkili Maliye ve Gümrük Bakanlığı merkez denetim elemanları ve münhasıran gelir idaresinde çalışan personel için % 70 olarak uygulanır.

2. Gelir İdaresini Geliştirme Fonunun gelirlerinden her ne nam altında olursa olsun kesinti yapılamaz ve diğer fonlara pay verilemez. Bu Fondan yapılan ücret ve ücret benzeri ödemeler, damga vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır."

İKİNCİ BÖLÜM 193 Sayılı Gelir

Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 4. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 46 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Bu suretle tespit olunacak safî kazançlar, o yılın başında yürürlükte bulunan 16 yaşından büyük ve sanayi kesiminde çalışan işçiler için uygulanan asgarî ücretin yıllık brüt tutarının %140'ı geçemez. Şu kadar ki tespit olunacak safî kazanç;

- 5 inci dereceye giren mükellefler için asgarî ücretin yıllık brüt tutarının %60'ından,
- 4 üncü dereceye giren mükellefler için asgarî ücretin yıllık brüt tutarının %80'inden,
- 3 üncü dereceye giren mükellefler için asgarî ücretin yıllık brüt tutarının %100'ünden,
- 2 nci dereceye giren mükellefler için asgarî ücretin yıllık brüt tutarının %120'sinden az olamaz.

Birinci dereceye giren mükellefler için bu miktar, asgarî ücretin yıllık brüt tutarının %140'ıdır."

"Yukarıda yazılı safî kazanç tutarları:

- Kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükellefler için %50, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükellefler için ise %40 oranında indirilerek;
- Münhasıran belediye teşkilatı bulunmayan köylerde işyeri bulunan ve faaliyet gösteren mükellefler için ayrıca 1/3 oranında;
- 3030 sayılı Kanun uyanınca büyükşehir belediyesi olan illerin büyükşehir belediye sınırları içinde faaliyette bulunan mükellefler için %2S oranında arttırılarak uygulanır."

"İkinci fıkrada yazılı esaslara göre tespit edilen safî kazanç tutarlarının artırılması halinde; yeni takdirler yapılıncaya kadar, takdir komisyonlanca tespit edilen her bir dereceye ait götürü ticaret ve serbest meslek kazançlarına, artırılan miktarlar kadar ilave yapılır."

"Bakanlar Kurulu, bu maddede yazılı oranların her birini ayrı ayrı veya topluca %50 fazlasına kadar arttırmaya veya kanunî oranlarına kadar indirmeye yetkilidir."

MADDE 5. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 2574 sayılı Kanunla değişik 48 inci maddesinin birinci fıkrasının 1-9 numaralı bentlerinde yer alan alış-satış ve hasılat hadleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye 9 numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki 10 numaralı bent eklenmiştir.

- "1 ve 6 numaralı bentlerde yer alan tutarlar 20 000 000 Lira, —
- 2 numaralı bendinde yer alan tutar 29 000 000 Lira,
- 3 ve 8 numaralı bentlerinde yer alan tutarlar 9 000 000 Lira,
- 4 ve 7 numaralı bentlerde yer alan tutarlar 18 000 000 Lira,
- 5 numaralı bendinde yer alan tutar 26 000 000 Lira,
- 9 numaralı bendinde yer alan tutar 15 000 000 Lira."

"10. 1-9 numaralı ibentler kapsamına girmeyen işleri yapanlardan; hizmet işletmelerinde 8 numaralı bentte, diğerlerinde ise 1 ve 2 numaralı bentlerde yer alan hadleri aşmamak."

MADDE 5. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 3239 sayılı Kanunla değişik 103 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 103. - Gelir Vergisine tabi gelirler;

12 000 000 liraya kadar	
24 000 000 liranın 12 000 000 lirası için, 3 000 000 lira, fazlası	%30
48 000 000 liranın 24 000 000 lirası için, 6 600 lira, fazlası	%35
96 000 000 liranın 48 000 000 lirası için, 15 000 000 lira, fazlası	% 40
192 000 000 liranın 96 000 000 lirası için, 34 200 000 lira, fazlası	% 45
192 000 000 liradan fazlasının 192 000 000 lirası için, 77 400 000 lira, fazlası	% 50

Nispetinde vergilendirilir.

MADDE 6. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 3239 sayılı Kanunla eklenen mükerrer 123 üncü madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yetki:

Mükerrer Madde 123. - 1. Bu Kanunun;

a) 13, 17, 21, 24 (3 numaralı bendi), 31, ek 2 (4 numaralı bendi) 47, 48, 53, 68 (10 numaralı bendi), mükerrer 80 (2,3 ve 4 numaralı bentleri), 111,112 ve mükerrer 116 ncı maddelerinde yer alan maktu had ve miktarların her birini ayrı ayrı veya topluca 50 katına,

b) 103 üncü maddesinde yer alan gelir dilimleri tutarlarını 86 ve 87 nci maddelerde belirtilen hadlerle birlikte 20 katına,

kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2. Bakanlar Kurulu, 13,31,53 ve mükerrer 116 ncı maddelerine ait yetkisini kullanmadığı takdirde, bu maddelerde yer alan her bir yılda uygulanacak maktu had ve miktarlar, önceki yılda uygulanan maktu had ve miktarların Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle dikkate alınır.

3. Bakanlar Kurulu, 31 inci maddede yer alan özel indirim, mükerrer 116 ncı maddede yer alan gösterge tutarlarının tespiti ile ilgili yetkisini, kalkınmada birinci ve ikinci derecede öncelikli yöreler ile büyükşehir belediye sınırları içindeki yerler ve diğer yöreler itibarıyla farklı miktarlar tespit etmek suretiyle de kullanabilir.

Bu maddeye göre kalkınmada öncelikli yöreler için tespit edilen özel indirim tutarlarından yararlanabilmek için, ücretlinin kalkınmada öncelikli yörelerde fiilen çalışması şarttır."

MADDE 7. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici 34 ve 35 inci maddeler eklenmiştir.

"Geçici Madde 34-a) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 46 ncı maddesi hükmü uyanca yeniden tespit edilen miktarlara göre yeni takdirler yapılınca ya kadar, takdir komisyonlarınca takdir edilen ve uygulanmakta olan her bir dereceye ait götürü ticaret ve serbest meslek kazançlarına, her bir derecede yapılan artışlar oranında ilave yapılır.

b) Kazançları 1990 yılında götürü usulde vergilendirilen mükelleflerden 31.12.1990 tarihi itibarıyla Gelir Vergisi Kanununun 48 inci maddesinin bu Kanunla düzenleneni alış, satış ve halısat hadlerini aşmayanların, götürü usule tabi olmanın diğer şartlarını da taşımaları kaydıyla, 1991 yılında da götürü usulde vergilendirilmelerine devam olunur."

"Geçici Madde 35. - 1. 1.1.1990-31.12.1999 tarihleri arasında, gerçek usulde gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabı, bu maddede belirtilen hayat standardı esasına tabidir.

2. a) Hayat standardı temel gösterge tutarı; birinci sınıf tacirler ile serbest meslek erbabı için, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte uygulanan 16 yaşından büyük ve sanayi kesiminde çalışan işçiler için geçerli olan asgari ücretin yıllık brüt tutarının 3 katı, ikinci sınıf tacirler için 2 katıdır.

b) Ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabının zarar beyanı da dahil olmak üzere, bu faaliyetleri ile ilgili olarak beyan edecekleri kazançları, temel gösterge tutarlarına hayat standardı göstergelerine göre belirlenen ilavelerin yapılması suretiyle bu lunacak tutardan düşük olduğu takdirde, bu maddeye göre belirlenen tutar, vergi tarhına esas gelirin hesaplanmasında ilgili kazanç tutan olarak dikkate alınır.

c) Bir mükellefin aynı kazanç konusuna giren birden fazla faaliyetinin olması halinde temel gösterge tutarı bir defa, ayrı ayrı kazanç konusuna giren birden fazla faaliyetinin olması halinde temel gösterge tutarı her bir kazanç için ayrı ayrı dikkate alınır.

d) Bu fıkranın (a) ve (c) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; 3030 sayılı Kanun uyarınca büyükşehir belediyesi olan illerin, büyükşehir belediye sınırları içinde faaliyette bulunan mükellefler için %25 oranında artırılarak, kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükelleflerde ise, birinci derecede öncelikli yörelerde %50 oranında, ikinci derecede öncelikli yörelerde %40 oranında indirilerek dikkate alınır.

e) Bu fıkranın (a), (c) ve (d) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; faaliyetin ifa edildiği yöreler itibarıyla altın imalatı ve/veya altın ticareti ile uğraşanlar için %50 oranında artırılarak uygulanır.

f) Götürü usulden gerçek usule geçen mükellefler de dahil olmak üzere, yeni işe başlayan mükelleflerde temel gösterge tutan, işe başlanılan yılda mükellefin faaliyette bulunduğu yörelerde uygulanan temel gösterge tutarının yarısı olarak dikkate alınır. Bu tutar, mükellefin faaliyette bulunduğu yörede uygulanan 1 inci dereceye ait götürü safi kazanç tutarından daha düşük olamaz.

g) Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 116 ncı maddesinde yer alan hayat standardı gösterge tablosunun

- 1 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 2 000 000, 3 000 000 ve 5 000 000 lira,
 - 2 (b) numaralı bendindeki tutar 2 000 000 lira,
 - 3 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 20 000 000 ve 4 000 000 lira,
 - 4 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 4 000 000 ve 20 000 000 lira,
 - 5 numaralı bendindeki tutar 4 000 000 Lira,
 - 6 numaralı bendindeki tutar 5 000 000 Lira,
- olarak uygulanır.

Hayat standardı gösterge tutarları, kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde %50, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde %40 oranında indirilerek dikkate alınır.

Hayat standardı gösterge tutarları, aile reisi beyanları da dahil olmak üzere bir defa dikkate alınır.

3. Mükellefler, kendilerine, eşlerine ve çocuklarına ait gelir vergisine tabi gelirleri (hamiline yazılı mevduatlardan ve menkul kıymetlerden elde edilen gelirler hariç) bu lunduğunu belgelendirdikleri takdirde, temel gösterge tutarlarına isabet eden kısmı hariç olmak üzere, bu esasa göre yapılan tarhiyat, Vergi Usul Kanununun düzeltme hükümleri çerçevesinde düzeltilir. Şu kadar ki mükellefler, 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine göre kurulanlar dahil olmak üzere, kanunla kurulu sosyal güvenlik kurumlarından kendilerine ait emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı aldıklarını belgelendirdikleri takdirde, hayat standardı esasına göre yapılan tarhiyatın temel gösterge tutarının emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı tutarına isabet eden kısmı düzeltilir.

4. Çiftçiler, noter vekilleri, geçici yetkili noter yardımcıları ile ruhsatlı dava ve killeri hakkında hayat standardı esas uygulanmaz.

5. Temel ve hayat standardı gösterge tutarlarını, önceki yıla uygulanan tutarlarının bir katını aşmamak kaydıyla 20 katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bakanlar Kurulu temel ve hayat standardı gösterge tutarlarını yeniden tespit etmediği takdirde, her bir yılda uygulanacak göstergeler tutan, önceki yılda uygulanan tutarların Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle tespit edilir.

Aynı veya ayrı neviden birden fazla işyerinde ticari faaliyette bulunan mükellefin temel gösterge tutarına, birden sonraki her bir işyeri için temel gösterge tutarının %50'si oranında ilave yapılır.

Ticari faaliyette bulunan adi ortaklıklar ile kolektif şirketlerde ortakların, komandit sirkelerde komandite ortakların bu ortaklık veya şirkete ilişkin temel gösterge tutan; ortakların birisi cin teme) gösterge tutan, diğer ortakların her biri için temel gösterge tutarının %50'si dikkate alınmak suretiyle tespit edilen toplam tutarın, ortaklık ve şirket mukavelelerinde yazılı hisse oranlarında, hisse oranları belli edilmemiş ise her bir ortağa eşit olarak ortak sayısına bölünmek suretiyle uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasında, adi ortaklıklara, kolektif, adi eshamlı komandit şirketlere ait işyerlerinin her biri, ortaklar bakımından ayrı ayrı işyeri hükmündedir.

Bu maddenin uygulanmasında, konanditer ortaklar dikkate alınmaz.

d) Bu fıkranın (a) ve (c) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; 3030 sayılı Kanun uyarınca büyükşehir belediyesi olan illerin, büyükşehir belediye sınırları içinde faaliyette bulunan mükellefler için %25 oranında artırılarak, kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükelleflerde ise, birinci derecede öncelikli yörelerde %50 oranında, ikinci derecede öncelikli yörelerde %40 oranında indirilerek dikkate alınır.

e) Bu fıkranın (a), (c) ve (d) bentlerinde yer alan temel gösterge tutarları; faaliyetin ifa edildiği yöreler itibarıyla altın imalatı ve/veya altın ticareti ile uğraşanlar için %50 oranında artırılarak uygulanır.

f) Götürü usulden gerçek usule geçen mükellefler de dahil olmak üzere, yeni işe başlayan mükelleflerde temel gösterge tutan, işe başlanılan yılda mükellefin faaliyette bulunduğu yörede uygulanan temel gösterge tutarının yarısı olarak dikkate alınır. Bu tutar, mükellefin faaliyette bulunduğu yörede uygulanan 1 inci dereceye ait götürü safi kazanç tutarından daha düşük olamaz.

g) Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 116 ncı maddesinde yer alan hayat standardı gösterge tablosunun;

- 1 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 2 000 000, 3 000 000 ve 5 000 000 lira,
 - 2 (b) numaralı bendindeki tutar 2 000 000 lira,
 - 3 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 20 000 000 ve 4 000 000 lira,
 - 4 numaralı bendindeki tutarlar sırasıyla 4 000 000 ve 20 000 000 lira,
 - 5 numaralı bendindeki tutar 4 000 000 Lira,
 - 6 numaralı bendindeki tutar 5 000 000 Lira,
- olarak uygulanır.

Hayat standardı gösterge tutarları, kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde %50, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde %40 oranında indirilerek dikkate alınır.

Hayat standardı gösterge tutarları aile reisi beyanları da dahil olmak üzere bir defa dikkate alınır.

6. Bu maddenin yürürlükte olduğu tarihlerde, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 116 ncı maddesinin bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

7. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 5422 Sayılı

Kurumlar Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 8. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 18. -Tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin 1990, 1991 ve 1992 yıllarında satışından doğan kazançlarının tamamının satışın yapıldığı yılda kurum sermayesine ilave edilmesi, anonim şirketler yönünden sermaye artırımı nedeniyle çıkarılacak hisse senetlerinin nama yazılı olması ve en geç altı ay içinde borsaya kote ettirilmesi şartıyla sermayeye eklenen bu kazançlar, Kurumlar Vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki, vadeli satış nedeniyle kazancın tamamının aynı yıl içinde ödenmiş sermayeye dönüştürülememesi halinde ödenen nakdî sermaye kadar istisnadan yararlanılır ve bu satıştan doğan kazançta ulaşıncaya kadar her yıl ödenen nakdî sermaye kurum kazancından indirilir. 1992 yılından sonra yapılacak tahsilatların sermayeye ilavesi halinde bu hüküm uygulanmaz.

Bu kazançların sermayeye ilavesi kâr dağıtımı sayılmaz ve sermayeye ilave edilen kazançlar Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz.

Şu kadar ki, menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların, bu amaçla ellerinde bulundurdıkları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

Sermayeye eklenen bu kazançların beş yıl içinde herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya işletmelerin tasfiyesi halinde, bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununa ya da özel kanunlarına göre kurulan kooperatifler, ortağın sahip olabileceği en fazla pay tutarı dikkate alınmaksızın istisnadan yararlanırlar. Ancak iştirak hisseleriyle gayrimenkullerin satışından doğan kazanç sermayeye eklenmeyerek özel bir fon hesabında gösterilir ve hiç bir şekilde ortaklara dağıtılmaz, kooperatifin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kullanılır.

Bu maddenin uygulanması dolayısıyla borsaya kote ettirilerek hisse senetleri için, hisse senetlerini çıkaran şirketin kârlılığı aranmaz. Türk Ticaret Kanununun 391 inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına ay ki n hükümleri uygulanmaz."

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 488 Sayılı

Damga Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 9. - 1.7.1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa 3239 sayılı Kanunla eklenen ve 3505 sayılı Kanunla değişik mükerrer 30 uncu maddede yer alan "...yirmi katına..." ifadesi "...ikiyüz katına..." şeklinde, "...yirmi katından..." ifadesi de "iki yüz katından..." şeklinde değiştirilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM 492 Sayılı Harçlar Kanunu

ile İlgili Değişiklikler

MADDE 10. - 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 43 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Motorlu kara taşıtları ile ilgili alım, satım ve taahhüt işlemlerinde gösterilecek değer; işleme konu olan taşıtın cinsi, markası, modeli, tipi ve yaşı itibarıyla Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğince tespit edilen ve işlemin yapıldığı tarihte geçerli olan kasko sigortasına esas değerinden aşağı olamaz. Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğince düzenlenen listelerde yer almayan eski model taşıtların asgarî değeri; o taşıtların listede yer alan en eski modelleri için belirlenen değerinden, her model yılı için % 10 indirim yapılmak suretiyle tespit edilir. Birlikçe düzenlene listelerde yer almayan taşıtların değerleri, emsalleri taşıtların değerlerinden aşağı olamaz. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir."

MADDE 11.- 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa 3239 sayılı Kanunla eklenen. 3418 ve 3505 sayılı Kanunlarla değişik mükerrer 138 inci maddede yer alan "...yirmi katına..." ifadesi "...ikiyüz katına..." şeklinde, "...yirmi katından..." ifadesi de "ikiyüz katından..." şeklinde değiştirilmiştir.

ALTINCI BÖLÜM

Diğer Hükümler

Kaldırılan Hükümler

MADDE 12. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 49 uncu maddesi ile 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 40 inci maddesinin 4 numaralı bent hükmü yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 13. - Bu Kanunun;

a) 7 nci maddesiyle 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 35 inci madde 1.1.1990 tarihinden geçerli olmak üzere,

b) 8 inci maddesi 5.9.1990 tarihinden geçerli olmak üzere,

c) 3, 4, 5, 10 ve 12 nci maddeleri 1/1/1991 tarihinde,

d) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14. - Bu Kanun hükümlerini Maliye ve Gümrük Bakanı yürütür.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
213 SAYILI VERGİ USUL KANUNU, 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU,
5422 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNU, 488 SAYILI DAMGA
VERGİSİ KANUNU İLE 492 SAYILI HARÇLAR KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM 213 Sayılı Vergi

Usul Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 1. -4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Mükelleflerin, vergi uygulaması bakımından hangi vergi dairesine bağlı oldukları vergi kanunları ile belirlenir. Ancak, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, gerekli gördüğü hallerde, mükelleflerin işyeri ve ikametgah adresleri ile il ve ilçelerin idari sınırlarına bağlı kalmaksızın vergi daireleri ve bölge bilgi işlem merkezleri kurmaya, vergi dairelerine bağlı şubeler açmaya ve vergi dairelerinin yetki alanı ile vergi türleri, meslek ve iş gruptan itibarıyla mükelleflerin bağlı olacakları vergi dairesini belirlemeye yetkilidir.

MADDE 2. -4.1.1%1 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa aşağıdaki Geçici Madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 17. - 1.1.1991 tarihinde geçerli olmak üzere 15 yıl süre ile; bu Kanuna, 3418 sayılı Kanunun 32 nci maddesiyle eklenen ek 13 üncü maddenin 2 numaralı fıkrasında yer alan %0 5 oranları % 1 olarak; 4 numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan % 30 oranı, vergi incelemesine yetkili Maliye ve Gümrük Bakanlığı merkez denetim elemanları ve münhasıran gelir idaresinde çalışan personel için % 70 olarak uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM 193 Sayılı Gelir

Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 3. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 46 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrayı takiben aşağıdaki fıkra ile maddenin sonuna aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Bu suretle tespit olunacak safı kazanç;

- 5 inci dereceye giren mükellefler için asgarî ücretin yıllık brüt tutarının % 15'inden,
 - 4 üncü dereceye giren mükellefler için asgarî ücretin yıllık brüt tutarının % 25'inden,
 - 3 üncü dereceye giren mükellefler için asgarî ücretin yıllık brüt tutarının % 30'undan,
 - 2 nci dereceye giren mükellefler için asgarî ücretin yıllık brüt tutarının % 45'inden
- az olamaz.

Birinci dereceye giren mükellefler için bu miktar, asgari ücretin yıllık brüt tutarının %70'idir.

Yukarıdaki fıkralarda yer alan safi kazanç tutarlarının tespitinde, takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutan esas alınır.

Bu maddeye göre tespit edilen safi kazanç tutarları;

- Kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükellefler için %50, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükellefler için %40, öncelikli normal yörelerde faaliyette bulunan mükellefler için %2S oranında,
- Münhasıran belediye teşkilatı bulunmayan köylerde (belediyelerin mücavir alan sınırları hariç) işyeri bulunan ve faaliyet gösteren mükellefler için ayrıca 2/3 oranında,

indirilerek uygulanır.

İkinci ve üçüncü fıkralarda yazılı esaslara göre tespit edilen safi kazanç tutarlarının, asgari ücrete bağlı olarak artması halinde; yeni takdirler yapılmaya kadar, takdir komisyonlarınca tespit edilen her bir dereceye ait götürü ticaret ve serbest meslek kazançlarına, asgari ücretteki artış oranlarında ilave yapılır.

Götürü safi kazanç tutarlarının hesaplanmasında, 10 000 liraya kadar olan tutarlar dikkate alınmaz.

MADDE 4. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 2574 sayılı Kanunla değişik 48 inci maddesinin birinci fıkrasının 1-9 numaralı bentlerinde yer alan, yıllık alış, satış ve hasılat hadleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bu fıkra 9 numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki 10 numaralı bent ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

- 1 ve 6 numaralı bentlerde yer alan tutarlar 15 000 000 lira,
- 2 numaralı bentte yer alan tutar 20 000 000 lira,
- 3 ve 8 numaralı bentlerde yer alan tutarlar 5 000 000 lira,
- 4 ve 7 numaralı bentlerde yer alan tutarlar 15 000 000 lira,
- 5 numaralı bentte yer alan tutar 20 000 000 lira,
- 9 numaralı bentte yer alan tutar 10 000 000 lira"

10. 1-9 numaralı bentler kapsamına girmeyen işleri yapanlardan; hizmet işletmelerinde 8 numaralı bentte, diğerlerinde ise 1 ve 2 numaralı bentlerde yer alan hadleri aşmamak.

Sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için geçerli olan asgari ücret tutarının takvim yılı içinde artırılması halinde, yıllık alış, satış ve hasılat hadleri, bu ücretteki artış oranında artırılmak suretiyle uygulanır. Bu surette tespit edilen yıllık alış, satış ve hasılat hadlerini takvim yılı sonu itibarıyla aşmayan ve götürü usule tabi olmanın diğer şartlarını taşıyan mükelleflerin, bu usulde vergilendirilmelerine devam olunur.

Bu maddeye göre alış, satış ve hasılat hadlerinin tespitinde, 100 000 liraya kadar olan tutarlar nazara alınmaz.

MADDE 6. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 3239 sayılı Kanunla eklenen mükerrer 123 üncü madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yetki

Mükerrer Madde 123. - 1. Bu Kanunun; 13, 17, 21, 24 (3 numaralı bendi), ek 2 (4 numaralı bendi), 47,53,68 (10 numaralı bendi), mükerrer 80 (2,3 ve 4 numaralı bentleri) 111 ve 112 nci maddelerinde yer alan maktu had ve miktarların her birini ayn ayn veya topluca 5 katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2. Bakanlar kurulu, 1 inci fıkrada yazılı yetkilerini kullanmadığı takdirde, her bir takvim yılında uygulanacak bu maktu had ve miktarlar, önceki yılda uygulanan maktu had ve miktarlara bu yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artış yapılmak suretiyle tespit edilir.

3. Bu Kanunun, 103 üncü ve geçici 37 nci maddelerinde yer alan gelir dilimleri tutarlarını, 86 ve 87 nci maddelerinde belirtilen hadlerle birlikte 3 katına kadar artırma ya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

4. Bu maddeye göre, maktu had ve miktarların tespitinde 10 000 liraya kadar olan tutarlar nazara alınmaz.

MADDE 7. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici 34, 35, 36 ve 37 nci maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 34 - a) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değiştirilen 46 nci maddesi hükmü uyanınca yeniden tespit edilen miktarlara göre yeni takdirler yapılmaya kadar, takdir komisyonlarınca takdir edilen ve uygulanmakta olan her bir dereceye ait götürü ticaret ve serbest meslek kazançlarına, her bir derecede yapılan artışlar oranında ilave yapılır.

b) Kazançları 1990 yılında götürü usulde vergilendirilen mükelleflerden 31.12.1990 tarihi itibarıyla Gelir Vergisi Kanununun 48 inci maddesinin bu Kanunla düzenlenen alış, satış ve halısat hadlerini aşmayanların, götürü usule tabi olmanın diğer şartlarını da taşımaları kaydıyla, 1991 yılında da götürü usulde vergilendirilmelerine devam olunur."

GEÇİCİ MADDE 35 - 1) 1.1.1990 - 31.12.1999 tarihleri arasında, gerçek usulde gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabı, bu maddede belirtilen hayat satandardı esasına tabidir.

2 - a) Hayat satandardı temel gösterge tutan; faaliyetin yapıldığı takvim yılı sonunda geçerli olan ve 16 yaşından büyük sanayi kesiminde çalışan işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarının, birinci sınıf tacirler için 3,1 katı, ikinci sınıf tacirler için 1,8 katı, serbest meslek erbabı için de 2,8 katıdır.

b) Ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabının zarar beyanı da dahil olmak üzere, bu faaliyetleri ile ilgili olarak beyan edecekleri kazançları, temel gösterge tutarlarına hayat standardı göstergelerine göre belirlenen ilavelerin yapılması suretiyle bu tutardan düşük olduğu takdirde, bu maddeye göre belirlenen tutar, vergi tarhına esas gelirin hesaplanmasında ilgili kazanç tutan olarak dikkate alınır.

c) Bir mükellefin aynı yılda ticari ve mesleki faaliyette bulunması halinde, temel gösterge tutan her bir kazanç için ayrı ayrı uygulanır.

3. Mükellefler, kendilerine, eşlerine ve çocuklarına ait gelir vergisine tabi gelirleri (hamilie yazılı mevduatlardan ve menkul kıymetlerden elde edilen gelirler hariç) bulundugunu belgelendirdikleri takdirde, temel gösterge tutarlarına isabet eden kısmı hariç

olmak üzere, bu esasa göre yapılan tarhiyat, Vergi Usul Kanununun düzeltme hükümleri çerçevesinde düzeltilir. Şu kadar ki mükellefler, 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine göre kurulanlar dahil olmak üzere, kanunla kurulu sosyal güvenlik kurumlarından kendilerine ait emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı aldıklarını belgelendirdikleri takdirde, hayat standardı esasına göre yapılan tarhiyatın temel gösterge tutarının emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı tutarına isabet eden kısmı düzeltilir.

4. Çiftçiler, noter vekilleri, geçici yetkili noter yardımcıları ile ruhsatlı dava ve killeri hakkında hayat standardı esas uygulanmaz.

5. Asgari ücret tutarının değiştirilmediği yıllarda esas alınacak temel göstergeler tutan, önceki yılda uygulanan temel göstergeler tutarına, faaliyetin yapıldığı yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında ilave yapılmak suretiyle tespit edilir.

Şu kadar ki, asgari ücret tutarının değiştirildiği yıllarda, asgari ücrete göre hesaplanan temel göstergeler tutarının, yukarıda yazılı esasa göre yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak belirlenen temel gösterge tutarından daha düşük olması halinde, yukarıda yazılı esasa göre tespit edilen temel gösterge tutarları dikkate alınır.

Bu maddenin 2 numaralı fıkrasının (g) bendinde yazılı, her bir yıla uygulanacak hayat standardı ilave göstergeler tutarları, temel göstergeler tutarında yapılan artışlar oranında artırılır.

Hayat standardı temel ve ilave göstergelerinin tespitinde 100 000 liraya kadar olan tutarlar nazara alınmaz.

6. Bu maddenin yürürlükte olduğu tarihlerde, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 116 ncı maddesinin bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

7. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 36 - a) Gelir Vergisi Kanununun;

- 1) 13 üncü maddesinde yazılı 10 000 000 liralık tutar, 25 000 000 liraya,
- 2) 17 nci maddesinde yazılı 60 000 liralık tutar, 600 000 liraya,
- 3) 21 inci maddesinde yazılı 120 000 liralık tutar, 1 000 000 liraya,
- 4) 24 üncü maddesinin 3 numaralı bendinde yazılı 360 000 liralık tutar 500 000 liraya,
- 5) 31 inci maddesinde yazılı günlük 200 liralık tutar 1 200 liraya, aylık 6 000 liralık tutar 36 000 liraya, yıllık 72 000 liralık tutar 432 000 liraya,
- 6) Ek 2 nci maddesinin 4 numaralı bendinde yazılı 40 000 000 liralık tutar 1 000 000 000 liraya, 20 000 000 liralık tutar 250 000 000 liraya, 4 000 000 liralık tutar 100 000 000 liraya,
- 7) 47 nci maddesinde yazılı 700 000 liralık tutar, 7 000 000 liraya, 48 000 liralık tutar 1 000 000 liraya,
- 8) 53 üncü maddesinde yazılı 4 000 000 liralık tutarlar, 50 000 000 liraya,
- 9) 68 inci maddesinin 10 numaralı bendinde yer alan 20 000 liralık tutar, 90 000 liraya,

10) Mükerrer 80 inci maddesinin 2, 3 ve 4 numaralı bentlerinde yazılı 100 000 liralık tutarlar, 200 000 liraya.

11) 86 ve 87 nci maddelerinde yazılı 9 000 000 liralık tutarlar 36 000 000 liraya,

12) 111 ve 112 nci maddelerinde yazılı 10 000 liralık tutarlar, 100 000 liraya, yükseltilmiştir.

b) Bu maddenin (a) fıkrasının 1, 3, 7, 8 ve 9 numaralı bentlerinde yer alan hükümler, mükelleflerin 1990 yılı gelirleri için de uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 37-1) 1.1.1991-31.12.2000 tarihleri arasında, münhasıran kalkınmada öncelikli yörelerde sürekli olarak fiilen çalışan ve ücret gelirlerinin tamamını bu yörelerde elde eden hizmet erbabının ücretleri için aşağıdaki vergi tarifeleri uygulanır.

2) Kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde çalışan hizmet erbabının ücretleri;

48 000 000 liraya kadar % 20,

48 000 000 liradan fazlasının 48 000 000 lirası için 9 600 000 lira, fazlası % 30, nispetinde vergilendirilir.

3) Kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde çalışan hizmet erbabının ücretleri;

12 000 000 liraya kadar % 20,

24 000 000 liranın 12 000 000 lirası için 2 400 000 lira, fazlası % 25,

48 000 000 liranın 24 000 000 lirası için 5 400 000 lira, fazlası % 30,

96 000 000 liranın 48 000 000 lirası için 12 600 000 lira, fazlası için % 35,

96 000 000 liradan fazlasının 96 000 000 lirası için 29 400 000 lira

fazlası % 40,

nispetinde vergilendirilir.

4) Kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde çalışan hizmet erbabının aynı zamanda veya birbirini takip eden vergilendirme dönemlerinde, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde de çalışması halinde, bu hizmet erbabının ücretlerine, bu maddenin 3 numaralı fıkrasında yer alan vergi tarifesi uygulanır.

5) 1 numaralı fıkra kapsamına giren hizmet erbabından, Ücretlerini verdikleri yıllık beyannamede toplanmak zorunda olanlar hakkında, Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinde yer alan vergi tarifesi uygulanır.

Şu kadar ki kalkınmada öncelikli yörelerdeki yıllık beyanname ile beyan etmek zorunda olduğu geliri, münhasıran ücretten ibaret olan hizmet erbabının; elde ettiği ücret geliri için bu maddede yazılı vergi tarifesi uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 5422 Sayılı

Kurumlar Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 8. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici 18 ve 19 uncu maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 18. - Tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin 1990, 1991 ve 1992 yıllarında satışından doğan kazançların tamamının satışın yapıldığı yılda kurum sermayesine ilave edilmesi, anonim şirketler yönünden sermaye artımı nedeniyle çıkarılacak hisse senetlerinin nama yazılı olması ve en geç altı ay içinde borsaya kote ettirilmesi şartıyla sermayeye eklenen bu kazançlar, Kurumlar Vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki, vadeli satış nedeniyle kazancın tamamının aynı yıl içinde ödenmiş sermayeye dönüştürülememesi halinde ödenen nakdî sermaye kadar istisnadan yararlanılır ve bu satıştan doğan kazançta ulaşıncaya kadar her yıl ödenen nakdî sermaye kurum kazancından indirilir. 1992 yılından sonra yapılacak tasfiyelerin sermayeye ilavesi halinde bu hüküm uygulanmaz.

Bu kazançların sermayeye ilavesi kâr dağıtımı sayılmaz ve sermayeye ilave edilen kazançlar Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz.

Şu kadar ki, menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların, bu amaçla ellerinde bulundurdıkları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

Sermayeye eklenen bu kazançların beş yıl içinde herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya işletmelerin tasfiyesi halinde, bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununa ya da özel kanunlarına göre kurulan kooperatifler, ortağın sahip olabileceği en fazla pay tutarı dikkate alınmaksızın istisnadan yararlanırlar. Ancak iştirak hisseleriyle gayrimenkullerin satışından doğan kazanç sermayeye eklenmeyerek özel bir fon hesabında gösterilir ve hiç bir şekilde ortaklara dağıtılmaz, kooperatifin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kullanılır.

Bu maddenin uygulanması dolayısıyla borsaya kote ettirilecek hisse senetleri için, hisse senetlerini çıkaran şirketin kârlılığı aranmaz. Türk Ticaret Kanununun 391 inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 19. - 1.1.1991 - 31.12.2000 tarihleri arasında, münhasıran kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyet gösteren ve kanunî ve iş merkezleri bu yörelerde bulunan ayrı tüzel kişiliğe sahip imalatçı kurumların, bu faaliyetlerinden elde edecekleri kazançları, kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde % 20, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde ise % 30 oranında Kurumlar Vergisine tabi tutulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 488 Sayılı

Damga Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 9. - 1.7.1964 gün ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan maktu vergiler (Maktu ve nispi vergilerin asgarî ve azamî miktarlarını belirleyen hadler dahil), bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihe kadar Bakanlar Kurulunca belirlenen miktarlar ile bu miktarların, Vergi Usul Kanunu uyarınca 1990 yılı için tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranı ile çarpılmak suretiyle bulunacak tutarların toplamı kadar artırılmıştır. Her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan maktu vergiler (Maktu ve nispi vergilerin asgarî ve azamî miktarlarını belirleyen hadler dahil) o yıl için tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu suretle hesaplanan vergi miktarlarında 100 lira kesirleri nazara alınmaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM 492 Sayılı

Harçlar Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 10. - 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 43 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Motorlu kara taşıtları ile ilgili alım, satım ve taahhüt işlemlerinde gösterilecek değer; işleme konu olan taşıtın cinsi, markası, modeli, tipi ve yaşı itibariyle Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğince tespit edilen ve işlemin yapıldığı tarihte geçerli olan kasko sigortasına esas değerinden aşağı olamaz. Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğince düzenlenen listelerde yer almayan eski model taşıtların asgari değeri; o taşıtların listede yer alan en eski modelleri için belirlenen değerinden, her model yılı için % 10 indirim yapılmak suretiyle tespit edilir. Birlikçe düzenlenen listelerde yer almayan taşıtların değerleri, emsali taşıtların değerlerinden aşağı olamaz. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

MADDE 11.- 2.7.1964 gün ve 492 sayılı Harçlar Kanununun mükerrer 138 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Mükerrer Madde 138. — Bu Kanuna bağlı tarifelerde yer alan maktu harçlar (Maktu ve nispî harçların asgarî ve azamî miktarlarını belirleyen hadler dahil), bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar Bakanlar Kurulunca belirlenen miktarlar ile bu miktarların Vergi Usul Kanunu uyarınca 1990 yılı için tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranı ile çarpılmak suretiyle bulunacak tutarların toplamı kadar artırılmıştır.

Her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan maktu harçlar (Maktu ve nispî harçların asgarî ve azamî miktarlarını belirleyen hadler dahil) o yıl için tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır.

Bu suretle hesaplanan harç miktarlarında 100 lira kesirleri nazara alınmaz.

ALTINCI BÖLÜM

Diğer Hükümler

Kaldırılan Hükümler

MADDE 12. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 49 uncu maddesi ile 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 40 inci maddesinin 4 numaralı bent hükmü yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar (bu tarih dahil) her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibariyle miktarı 1 000 000 lirayı, yıllık beyanname üzerinden tarh olunan vergilerde ise 5 000 000 lirayı aşmayan (Amme alacağı aslına dönüşen miktarlar dahil) ve vadesi geldiği halde ödenmemiş olan vergiler ile bu tarih itibariyle ihtilaflı hale getirilmiş ya da dava açma süresi henüz geçmemiş olan ve miktarı 1 000 000 lirayı (Yıllık beyannamelere ilişkin olarak 5 000 000 lirayı aşmayan vergilerin; katma değer vergisi ile tevkif suretiyle alınan gelir vergisinde % 50, diğer vergilerde ise % 30 fazlasıyla ve ihtilaf yaratmamak, yaratılmış ihtilaftan vazgeçmek kaydıyla 31.12.1990 tarihi sonuna kadar ödenmesi halinde, ödenen bu vergilere isabet eden gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının tahsilinden vazgeçilir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce her bir vergi türü, vergilendirme dönemi ve vergi dairesi itibarıyla asılları kısmen veya tamamen ödenmiş bulunan vergilere ait olan ve her vergi türü itibarıyla miktarı 1 000 000 (Yıllık beyannamelere ilişkin olarak 5 000 000) lirayı aşmayan gecikme zammı, gecikme faizi ve vergi cezalarının % 30'unun (katma değer vergisi ve tevkif suretiyle alınan gelir vergisinde % 50'sinin) 31.12.1990 tarihi sonuna kadar ödenmesi halinde, kalan %70'inin (katma değer vergisi ve tevkif suretiyle alınan gelir vergisinde %50'sinin) tahsilinden vazgeçilir.

Yıllık beyanname üzerinden tarh olunan vergilerden 5 000 000 lirayı aşan miktarların sadece 5 000 000 liralık kısmı hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

Yürürlük

MADDE 13. - Bu Kanunun;

- a) 7 nci maddesiyle 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 35 inci maddesi 1.1.1990 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
 - b) 8 inci maddesiyle 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen geçici 18 inci maddesi 5.9.1990 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
 - c) 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11 ve 12 nci maddeleri ile 5 inci maddesi 1.1.1991 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere, 7 nci maddesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 34, 36 ve 37 nci maddeleri ve 8 inci maddesiyle 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen geçici 19 uncu maddesi 1.1.1991 tarihinde,
 - d) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,
- yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14. - Bu Kanun hükümlerini Maliye ve Gümrük Bakanı yürütür.